

Uniwersytet Gdański
Wydział Prawa i Administracji
mgr Dorian Masłowski

**Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.
„Sytuacja prawna wykonawcy umowy o roboty budowlane
w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym”**

Promotor: dr hab. Joanna Kruczałak – Jankowska, prof. UG

Promotor pomocniczy: dr hab. Grzegorz Sikorski

1. Cele rozprawy i stan badań

Podstawowym celem badań przeprowadzonych w ramach rozprawy doktorskiej jest problematyka sytuacji prawnej przedsiębiorstwa budowlanego jako wykonawcy o roboty budowlane w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym rozpatrzona w kontekście stanu prawnego ukształtowanego w tym obszarze prawa po 1 stycznia 2016, z koniecznym nawiązaniem do regulacji wcześniejszych. Istotne jest to z punktu widzenia dynamiki ewolucji instytucji restrukturyzacji i upadłości oraz wzajemnych relacji między nimi w polskim systemie prawa, ale przede wszystkim ukazanie przesłanek – prawnych, ekonomicznych, społecznych czy wreszcie pragmatycznych – jakie kierowały ustawodawcą by prawnie rozdzielić obie te instytucje. Na tym ogólnym tle zamiarem było zidentyfikowanie i zdefiniowanie specyfiki prawnej położenia wykonawcy umowy o roboty budowlane w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym. Nie zakłada się przy tym jakiegóż szczególnej odrębności tego położenia na tle innych przedsiębiorstw, ale tylko o tę wynikającą ze specyfiki funkcjonowania sektora budowlanego, która najbardziej uwidacznia się w genezie kryzysu niewypłacalności budowlanej. Kluczowym dla rozstrzygnięcia sytuacji prawnej wykonawcy jest również jej ukazanie w kontekście możliwości zabezpieczenia przedsiębiorcy poprzez przepisy ustawowe przyjęte w kodeksie cywilnym w świetle uprawnień samego wykonawcy – dłużnika lub zarządcy w postępowaniu restrukturyzacyjnym czy to syndyka w postępowaniu upadłościowym.

W zamiarze autora rozprawy doktorskiej tak wyznaczone cele i zakres badań przedstawionej rozprawy mogą okazać się pomocne w procesie tworzenia prawa, jak również jego stosowania.

2. Rozważania zawarte w rozprawie

Rozprawa doktorska składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, poświęconych kluczowym zagadnieniom związanym z tematem rozprawy, z czego ostatni stanowi podsumowanie i wnioski.

Pierwszy rozdział rozprawy obejmuje najważniejsze elementy i kategorie postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego oraz wyjaśnienia najważniejszych dla nich pojęć i terminów. Wskazane zostało również uzasadnienie rozwiązań wprowadzonych po 1 stycznia 2016 roku, a także stanowisko doktryny w tej kwestii, z uwzględnieniem zarówno argumentacji przemawiającej za trafnością tych rozwiązań, jak i wobec nich krytycznych. W omawianym rozdziale podkreślono – cele polegające na stabilizacji sytuacji wykonawcy i przywrócenie mu zdolności do regulowania swoich zobowiązań, do osiągnięcia których wystarczające powinno być przeprowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego. Dokonano także analizy porównawczej postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego. Zwrócono w tym kontekście uwagę, iż w nowym stanie prawnym, także na etapie postępowania upadłościowego możliwe jest uratowanie rynkowej egzystencji przedsiębiorstwa. Po ogłoszeniu jego upadłości możliwe jest zawarcie przez nie układu z wierzycielami i kontynuowania działalności w zmienionej formie prawnej.

W drugim rozdziale omówiona została prawna pozycja wykonawcy w umowie o roboty budowlane. W pierwszej kolejności zostały w tym rozdziale przeanalizowane prawne podstawy kształtowania tego typu umów, kształtujących stosunek zobowiązaniowy między inwestorem a wykonawcą, bądź też między wykonawcą a podwykonawcą oraz przedmiot stosunku zobowiązaniowego. Kolejną kwestią, do jakiej nawiązano była instytucja prawa budowlanego, będąca jedną z kluczowych kategorii tej dziedziny prawa. Omówiono proces budowlany oraz status wykonawcy robót budowlanych jako uczestnika procesu inwestycyjno-budowlanego w świetle przepisów prawa budowlanego.

W rozdziale trzecim poświęcono uwagę obowiązkom i uprawnieniom wykonawcy w umowie o roboty budowlane wraz z zagadnieniem odpowiedzialności stron umowy za niedotrzymanie warunków umownych, rozstrzygania sporów między nimi, koncentrując się przede wszystkim na prawnym aspekcie tej kwestii oraz zabezpieczenia praw stron w umowie o roboty budowlane.

W rozdziale czwartym dokonano analizy takich uwarunkowań jak problemy z płynnością finansową, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki przedsiębiorstw budowlanych, na tego rodzaju zagrożenia oraz zatorów płatniczych. W tym kontekście zwrócono zwłaszcza uwagę na

redukcję kosztów restrukturyzowanego przedsiębiorstwa i utrzymania go w ruchu, w związku z możliwością kontynuowania w ramach procesu restrukturyzacji zakontraktowanych robót budowlanych.

Piąty rozdział odnosi się do praw i obowiązków wykonawcy w związku z wszczęciem wobec przedsiębiorstwa postępowania upadłościowego. Kwestię tę ujęto najpierw w perspektywie ogólnej, a następnie zrelatywizowano ją do specyfiki przedsiębiorstw budowlanych w upadłości. Dokonano analizy położenia przedsiębiorstwa budowlanego w sytuacji kryzysu płynnościowego, mogącego zaktualizować przesłanki upadłości. Wśród głównych następstw tego kryzysu wskazano utratę zaufania do przedsiębiorstwa budowlanego przez kontrahentów i innych uczestników rynku robót budowlanych oraz trudności w zarządzaniu. Kwestie te stanowiły punkt wyjścia do analizy sytuacji prawnej przedsiębiorstwa budowlanego w upadłości, akcentując w związku z przesłankami jego upadłości, iż wdrożenie postępowania upadłościowego, jest prawnie możliwe dopiero po wyczerpaniu wszystkich możliwości zawartych w postępowaniu restrukturyzacyjnym.

W rozdziale szóstym dokonano rekapitulacji dotychczasowych analiz i rozważań oraz sformułowano na tej podstawie wnioski i uogólnienia. W dalszej kolejności sformułowano postulaty *de lege ferenda*, a na koniec tego rozdziału przedstawiono, rekomendacje dla praktyki postępowań restrukturyzacyjnych, ukierunkowanych na podniesienie efektywności postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych, ze szczególnym uwzględnieniem korzyści społecznych. Rozdział zamykają wnioski końcowe, gdzie ponownie zwrócono uwagę, iż pomimo korzystnych zmian w prawie restrukturyzacyjnym i upadłościowym przedsiębiorstwa budowlane nadal należą do najbardziej zagrożonych niewypłacalnością.

3. Wnioski

Przeprowadzone badania dają podstawę do wyprowadzenia m. in. następujących wniosków z rozważań zawartych w rozprawie:

- Postępowanie restrukturyzacyjne powinno umożliwiać przedsiębiorstwu budowlanemu utrzymaniu dotychczasowych kontraktów, w całości lub w części, a instrumenty prawne stosowane w postępowaniu restrukturyzacyjnym powinny temu sprzyjać.
- Nieodzownym elementem obowiązujących przepisów prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego jest wzmocnienie pozycji wykonawcy w kodeksie cywilnym o uregulowania wpływające na sytuację (głównie związaną z wynagrodzeniem) wykonawcy umowy o roboty

budowlane co będzie się przekładało na ocenę wykonywania umowy przez zarządcę czy syndyka.

- Cele normatywnego rozdzielenia upadłości i restrukturyzacji zostały osiągnięte, gdyż niekorzystny ze względów ekonomicznych i społecznych trend orzekania upadłości został przynajmniej zatrzymany.

- Na plan pierwszy wysunięty został cel przywrócenia wypłacalności dłużnikowi, a orzeczenie jego upadłości uznano za ostateczność.